

Bryssel, 20. marraskuuta 2025
(OR. en)

15742/25

EJUSTICE 64
JURINFO 14
JUSTCIV 194
COPEN 362
JAI 1747

SAATE

Lähettäjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine
DEPREZ

Saapunut: 20. marraskuuta 2025

Vastaanottaja: Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri

Kom:n asiak. nro: COM(2025) 802 final

Asia: KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE,
NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE
JA ALUEIDEN KOMITEALLE
DigitalJustice@2030-strategia

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 802 final.

Liite: COM(2025) 802 final

Bryssel 20.11.2025
COM(2025) 802 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

DigitalJustice@2030-strategia

DigitalJustice@2030-strategia

EU:n kilpailukyky riippuu tulevaisuudessa yhä enemmän kaikkien alojen digitalisaatiosta, joka edistää investointeja.¹ Digitalisaatiolla ja tekoälyn käyttöönottolla on olennainen merkitys, jotta viranomaiset pystyvät tuottamaan laadukkaita julkisia palveluja, mikä koskee myös oikeusala. Käynnissä olevan Euroopan digitaalisen vuosikymmenen tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä kaikki EU:n keskeiset julkiset palvelut ovat saatavilla verkossa. Lopullisena pyrkimyksenä on tehostaa julkisia palveluja tekemällä niistä oletusarvoisesti digitaalisia, mikä parantaa tuottavuutta.²

Yritykset investoivat todennäköisemmin maihin, joissa oikeuslaitos toimii tehokkaasti, oikeussuojan saatavuus on taattu, oikeudenkäytön laatu on korkea ja avoimuus on varmistettu. Oikeuden tehokas toteutuminen merkitsee myös yksityishenkilöiden ja yritysten oikeudenkäyntikulujen pienentymistä. Säästyneet resurssit voidaan sen sijaan käyttää investointeihin ja muihin tuottavampiin tarkoituksiin. Tämä on vielä ilmeisempää rajatylittävissä tapauksissa, joissa digitaalisilla välineillä voidaan vähentää merkittävästi hallinnollista taakkaa, minimoida viivästyksiä ja murtaa kielimuureja tekoälyyn perustuvilla sovelluksilla, kuten puheen muuntamisella tekstiksi, transkriptioilla ja konekäännöksillä, mikä johtaa kustannussäästöihin.

Digitaalisten oikeusjärjestelmien odotetaan myös olevan kriisiaikoina häiriönsietokykyisempiä. Covid-19-pandemia oli tästä hyvä esimerkki. Oikeudenkäytön laatu voi myös parantua, kun oikeusalan ammattilaiset pystyvät keskittymään enemmän perustehtäväänsä eli oikeuden jakamiseen. Oikeusjärjestelmien digitalisointi voi nopeuttaa ja yksinkertaistaa oikeussuojan saatavuutta tuomalla oikeuslaitoksen lähemmäksi ihmisiä.³ Digitaaliset välineet voivat esimerkiksi mahdollistaa asian nopean käsittelyn tuomioistuimessa videoneuvottelujen avulla riippumatta etäisyydestä oikeussaliin. Oikeusasiakirjojen tuominen saataville verkkoon lisää myös avoimuutta, kun yksityishenkilöt, yritykset ja lailliset edustajat pystyvät seuraamaan oikeudenkäyntimenettelyjä helpommin.⁴

Yksi virstanpylväs tässä suhteessa oli digitalisointiasetuksen⁵ hyväksyminen vuonna 2023. Asetuksessa säädetään digitaalisen viestinnän käyttämisestä 24 rajatylittävässä siviili-, kauppa- ja rikosoikeudellisissa menettelyssä. Digitalisointiasetuksessa säädetään myös EU:n oikeudellisesta kehiksestä videoneuvottelun käyttämiseksi etäkuulemisissa siviili- ja tiettyissä rikosoikeusasioissa.

Komission on hyväksyttävä vuosina 2026–2029 täytäntöönpanosäädöksiä, joilla autetaan jäsenvaltioita mukauttamaan kansallisia tietojärjestelmiään ja varmistamaan yhteentoimivuus digitalisointiasetuksen vaatimusten mukaisesti. Vuodesta 2028 alkaen käyttöön tulee eurooppalainen sähköinen yhteispiste, jossa käyttäjät voivat saattaa tiettyjä asioita

¹ [Draghin raportti](#) ”The future of European competitiveness – Part B: In-depth analysis and recommendations”, s. 67.

² [COM\(2021\) 118 final](#) – 2030 digitaalinen kompassi: eurooppalainen lähestymistapa digitaalista vuosikymmentä varten, s. 10.

³ Neuvoston julkaisema sähköisen oikeuden strategia 2024–2028 (C/2025/437), 4. kohta.

⁴ Euroopan unionin perusoikeusviraston raportissa ”[Digitalising justice: a fundamental rights-based approach](#)” esitetyt havainnot tukevat tätä.

⁵ [Asetus \(EU\) 2023/2844](#) oikeudellisen yhteistyön digitalisoinnista ja oikeussuojasta rajatylittävissä siviili-, kauppa- ja rikosoikeudellisissa asioissa ja tiettyjen säädösten muuttamisesta oikeudellisen yhteistyön alalla.

tuomioistuimen käsiteltäväksi ja pyytää todistuksia⁶. Hajautetun tietojärjestelmän tulisi olla toiminnassa kaikissa asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa menettelyissä vuoden 2031 alkuun mennessä. Komissiolta ja jäsenvaltioilta edellytetään koordinoitua ja pitkäjänteistä toimintaa, jotta ne saavat pantua oikea-aikaisesti täytäntöön digitalisointiasetuksen ja otettua myös oikea-aikaisesti käyttöön äskettäin viiden muun oikeusalaan koskevan säädöksen⁷ nojalla perustetut hajautetut tietojärjestelmät.

Digitalisaatio voi myös edistää rikollisuuden torjuntaa EU:ssa. EU:n ja kansallisen tason syyttäjänvirastot voivat digitaalisten välineiden avulla nopeuttaa merkittävästi viestintää ja tehostaa yhteistyötä rajatylittävän rikollisuuden torjunnassa. Myös EU:n oikeus- ja sisäasioiden virastot ja elimet⁸, jotka vastaavat rikosten tutkimisesta ja syytteeseen asettamisesta ja tukevat kansallisia syyttäjälaitoksia, voivat hyötyä digitalisaatiosta käyttämällä välineitä, joilla voidaan vaihtaa tietoja nopeammin ja tukea kansallisia toimivaltaisia viranomaisia.

Haettaessa tehokkuushyötyjä digitalisaatiosta on myös lievennettävä mahdollisia riskejä. Digitaalisten välineiden käytössä oikeusasioissa on noudatettava täysin oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia, jotka on vahvistettu EU:n perusoikeuskirjassa ja asiaankuuluvassa EU:n johdetussa oikeudessa⁹. Lisäksi tekoälysäädöksessä¹⁰ edellytetään vain sellaisten tekoälyjärjestelmien käyttöä, jotka eivät loukkaa perusoikeuksia. Koska on tärkeää varmistaa, että kaikilla EU:ssa oleskelevilla henkilöillä¹¹ on tehokas ja yhdenvertainen oikeussuojan saatavuus, oikeussuojan tulisi olla edelleen saatavilla myös muiden kuin digitaalisten kanavien kautta.

Digitalisoidummat oikeusjärjestelmät voivat myös olla alttiita henkilötietojen tietoturvaloukkauksille ja verkkohyökkäyksille. Siinä missä paperiasiakirjoihin perustuviin järjestelmiin liittyy muita haavoittuvuuksia, joita ovat esimerkiksi tietojen rajallinen vaihto ja päivitysvaikeudet, erityistä huomiota tulee kiinnittää tietosuojaan ja tietoturvaan. Yleinen tietosuoja-asetus¹² ja direktiivi lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta¹³ ovat EU:n lainsäädännön kulmakiviä, joilla pyritään suojelemaan ihmisiä näiltä riskeiltä riskinhallintatoimenpiteiden ja poikkeamista ilmoittamisen avulla. Lisäksi EU:n

⁶ Esimerkiksi todistukset, jotka koskevat avioliittoa ja rekisteröityjä parisuhteita tai yksityisoikeuden alan suojelutoimenpiteitä.

⁷ [Asetus \(EU\) 2020/1784](#) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto) (uudelleenlaadittu), [asetus \(EU\) 2020/1783](#) jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa (todisteiden vastaanottaminen) (uudelleenlaadittu), [asetus \(EU\) 2023/1543](#) eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä ja rikosoikeudellisten menettelyjen perusteella annettujen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten, [asetus \(EU\) 2024/3011](#) rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä ja [asetus \(EU\) 2023/2131](#) terroristapauksia koskevan digitaalisen tietojenvaihdon osalta.

⁸ Europol, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto (Eurojust) ja Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO).

⁹ Esimerkiksi [direktiivi 2012/13/EU](#) tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä.

¹⁰ [Asetus \(EU\) 2024/1689](#) tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös).

¹¹ Tähän sisältyvät henkilöt, joilla on heikko digilukutaito, henkilöt, joiden vamma vaikeuttaa digitaalisten välineiden käyttöä ja digitaalisissa ympäristöissä navigointia ilman apua, ja henkilöt, jotka eivät esimerkiksi taloudellisen niukkuuden vuoksi pysty käyttämään asianmukaista digitaalista infrastruktuuria.

¹² [Asetus \(EU\) 2016/679](#) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus).

¹³ [Direktiivi \(EU\) 2016/680](#) luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta.

kyberturvallisuusasetuksella¹⁴ nostetaan tieto- ja viestintäteknologiatuotteiden kyberturvallisuustasoa EU:ssa, myös oikeusalalla käytettävien tuotteiden osalta.

Kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisoinnin rahoittaminen voi vaatia merkittäviä alkuinvestointeja, mutta asiaan liittyvät kustannukset kompensoituvat ajan mittaan tehokkuushyötyjen tuomilla säästöillä. Vaikka EU:n varoilla ei voida kattaa kaikkia alkukustannuksia, niillä voidaan tarjota kohdennettua tukea räätälöidyille investoinneille nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa sekä kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisille investoinneille ja uudistuksille seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen¹⁵ alkaessa. Lisäksi niillä voidaan saada käyttöön lisävaroja kansallisista talousarvioista.¹⁶

On olennaisen tärkeää parantaa oikeusalan ammattilaisten digiosaamista, jotta voidaan hyödyntää digitalisaatiota ja edistyksellisiä teknologioita, joiden avulla voidaan lisätä EU:n kilpailukykyä.¹⁷ Siksi yhdessä DigitalJustice@2030-strategian kanssa on hyväksytty uusi eurooppalainen oikeusalan koulutusstrategia¹⁸ (2025–2030), jonka keskiössä on digitalisaatio ja jolla luodaan tarvittava tukiympäristö strategian toteuttamiseksi.

Kilpailukyky on tämän komission toimeksiannon keskiössä.¹⁹ Kilpailukyvyn, vaurauden ja oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi EU:n on edettävä nopeammin ja pidemmälle.²⁰ Neuvosto tukee tätä kantaa, koska se vaatii päättäväisiä toimia kilpailukyvyn parantamiseksi.²¹ Näihin poliittisiin tavoitteisiin perustuva DigitalJustice@2030 muuntaa konkreettisiksi toimiksi neuvoston julkaisemassa sähköisen oikeuden strategiassa 2024–2028²² asetetut painopisteet ja neuvoston päätelmät tekoälyn käytöstä oikeusalalla²³.

DigitalJustice@2030 perustuu jäsenvaltioiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa käytyihin keskusteluihin korkean tason foorumeilla, joissa käsiteltiin oikeudesta saatavaa kasvua ja EU:n rikosoikeuden tulevaisuutta. Strategiassa korostetaan digitalisointialoitteita, jotka saivat laajan tuen²⁴ ja joiden tarkoituksena on lisätä digitaaliteknologian, myös tekoälyn, käyttöön ottoa oikeusjärjestelmissä vuoteen 2030 mennessä.

¹⁴ [Asetus \(EU\) 2019/881](#) Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto ENISAsta ja tieto- ja viestintäteknikan kyberturvallisuussertifiointista (kyberturvallisuusasetus).

¹⁵ [COM\(2025\) 570](#) – Komission tiedonanto *Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehitys 2028–2034*, s. 3, ja [COM\(2025\) 565](#) – Ehdotus asetukseksi Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034, johdanto-osan 20 kappale ja 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan ii alakohta.

¹⁶ [COM\(2025\) 570 final – SWD\(2025\) 570 final/2](#) – Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, joka liittyy tiedonantoon *Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehitys 2028–2034*, s. 39.

¹⁷ Draghin raportti ”The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations”, s. 67.

¹⁸ COM(2025) 801 – Eurooppalainen oikeusalan koulutusstrategia vuosiksi 2025–2030 – DigitalJustice@2030-strategiaa tukevan ympäristön luominen.

¹⁹ [COM\(2025\) 30 final](#) – EU:n kilpailukykykompassi, s. 2.

²⁰ [Euroopan valinta](#) – Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2024–2029, s. 6.

²¹ [Euroopan unionin neuvosto \(838/24\)](#) Budapestin julistus uudesta Euroopan kilpailukykyohjelmasta, s. 1.

²² Neuvoston julkaisema sähköisen oikeuden strategia 2024–2028 ([C/2025/437](#)).

²³ Neuvoston joulukuussa 2024 antamat päätelmät tekoälyn käytöstä oikeusalalla ([16593/24](#)), 25 kohta.

²⁴ Nämä [kaksi korkean tason foorumia](#) kokosivat yhteen jäsenvaltioita, Euroopan parlamentin edustajia, tiedemaailman edustajia, ammattilaisia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia neljään täysistuntoon maaliskuun 2025 ja marraskuun 2025 välisenä aikana.

1. Kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisoinnin ja parhaiden käytäntöjen vaihdon edistymisen kartoittaminen

EU:n oikeusalan tulostaulu 2025²⁵ osoittaa, että jäsenvaltiot edistyvät kansallisten oikeusjärjestelmiensä digitalisoinnissa eri tahtiin. Syyt vaihtelevat jäsenvaltioittain, mutta niitä ovat muun muassa erot henkilöresurssien ja taloudellisten resurssien saatavuudessa sekä poliittisissa painopisteissä.

EU:n oikeusalan tulostaulussa esitetään joitakin tietoja jäsenvaltioiden kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisaation tasosta, mutta siinä ei esitetä yleiskatsausta kansallisista aloitteista tai välineistä. Jäsenvaltiot tarvitsevat samoja tai samankaltaisia tietoteknisiä välineitä ja tietostandardeja sellaisten käytäntöjen digitalisoimiseksi, jotka ovat yhteisiä kaikille kansallisille oikeusjärjestelmille. Jäsenvaltioilla, jotka haluavat hyödyntää muissa jäsenvaltioissa käytössä olevia ratkaisuja, voi olla vaikeuksia saada niistä tietoa.

Tämän ongelman ratkaisemiseksi komissio ryhtyi yhdessä neuvoston kanssa kartoittamaan asiaankuuluvia kansallisia aloitteita ja välineitä. Tiedot muodostavat alustavan yleiskatsauksen EU:n oikeusjärjestelmien digitalisaatiosta. Tämän pohjalta kehitetään jatkossa tiedonkeruuta ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa varten pysyvämpi mekanismi, ”elävä tietovarasto”. Tietovarasto sijoitetaan Euroopan oikeusportaaliin²⁶. Portaalin rakenteen ja ulkoasun käyttö antaisi jäsenvaltioille mahdollisuuden tehdä tarvittaessa helposti päivityksiä, ja tutulla portaalilla on tarkoitus minimoida hallinnollinen rasitus.

Tavoitteena on, että jäsenvaltiot löytävät käytössä olevia hyviä ratkaisuja, jotka voitaisiin ottaa laajempaan käyttöön ja jotka voisivat edistää rajatylittävää yhteentoimivuutta. Komissio järjestää yhteistyössä neuvoston kanssa jäsenvaltioiden välistä parhaiden käytäntöjen vaihtoa. EU:ssa on monia esimerkkejä hyvistä digitaalisista käytännöistä, jotka parantavat oikeudenkäytön laatua ja oikeussuojakeinojen saatavuutta sekä parantavat oikeusjärjestelmän avoimuutta sen kanssa tekemisiin joutuville ja siinä työskenteleville. Esimerkiksi Virossa kaikki julkiset palvelut ovat saatavilla verkossa. Viron oikeusjärjestelmään kuuluu lukuisia digitaalisia välineitä, mutta järjestelmän ytimessä on sähköinen arkistointijärjestelmä e-File. e-File lähettää tietoja tuomioistuinten tietojärjestelmiin, ja se on yhteentoimiva lainvalvontaviranomaisten tietojärjestelmien kanssa. Kaikki riita-asioiden osapuolten välinen viestintä voidaan käsitellä sähköisesti, mukaan lukien haasteiden, istuntojen pöytäkirjojen ja päätösten laatiminen ja lähettäminen – ja kaikki osapuolet voivat seurata prosessia sähköisesti. Viro on arvioinut, että näiden digitaalisten välineiden käyttö on lyhentänyt riita-asioiden käsittelyn keskimääräistä kestoja oikeusistuimissa 156 päivästä 99 päivään.²⁷

Kerättävät tiedot muodostavat myös perustan ehdotetulle IT-välineistölle (ks. toimi 3) sekä auttavat asettamaan investointeja ja uudistuksia koskevia välitavoitteita ja tavoitteita ehdotetun seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen²⁸ mahdollisille rahoitustoimenpiteille.

Toimi 1: Komissio perustaa niin sanotun elävän arkiston EU:ssa oikeusalalla käytettäviä digitaalisia välineitä, erityisesti tekoälyä, varten. Elävä arkisto tulee saataville Euroopan oikeusportaalin yhteyteen vuoden 2026 loppuun mennessä.

Toimi 2: Komissio helpottaa parhaiden käytäntöjen vaihtoa oikeusalalla käytettävistä digitaalisista välineistä, erityisesti tekoälystä, jäsenvaltioiden välillä.

²⁵ EU:n oikeusalan tulostaulu 2025 [COM\(2025\) 375 final](#), kohta 2.2.3. Digitalisaatio.

²⁶ [e-Justice: Estonian digital court-making](#).

²⁷ [Factsheet e-Estonia: e-Justice](#).

²⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Ehdotus asetukseksi Euroopan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, maataloutta ja maaseutua, kalastusta ja meriä sekä vaurautta ja turvallisuutta koskevan eurooppalaisen rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034.

2. Oikeusalan IT-välineistö

Jäsenvaltioissa tällä hetkellä käytettävissä olevien digitaalisten välineiden kartoitus on paljastanut, että jäsenvaltioilla on samoja tai samankaltaisia tarpeita ja että ne haluavat kehittää samankaltaisia ratkaisuja. Useat jäsenvaltiot ovat jo ottaneet tekoälyvälineitä onnistuneesti käyttöön, ja näistä ratkaisuista voisi olla hyötyä muillekin. Esimerkiksi kehittyneitä tekoälypohjaisia puheentunnistusvälineitä käytetään puheen muuntamiseen tekstiksi ja transkriptioiden tuottamiseen istunnoista useissa jäsenvaltioissa, mikä säästää selvästi aikaa. Toiset jäsenvaltiot käyttävät tuomioissa ja muissa tuomioistuinten päätöksissä automaattisia huomautuksia ja sisältökuvauksia, ja jotkin jäsenvaltiot ovat alkaneet käyttää suuria kielimalleja tuomioiden ja oikeudellisten asiakirjojen analysointiin. Useimmat jäsenvaltiot kuitenkin vasta suunnittelevat tekoälyvälineiden käyttöä. Siksi neuvosto kehotti komissiota tukemaan jäsenvaltioita sellaisten tietojen keräämisessä ja vaihdossa, jotka koskevat tekoälyvälineiden käyttöä kansallisissa oikeusjärjestelmissä, oikeusalan IT-välineistön²⁹ luomiseksi yhteiseen käyttöön.

Vaikka kansallisten oikeusjärjestelmien digitaalisten ratkaisujen täydellinen EU:n laajuinen yhdenmukaistaminen voi estää tervettä innovointia, tämänhetkinen suuri hajanaisuus ja standardoinnin puute ovat kustannusten ja tehokkuuden kannalta heikkouksia. Jäsenvaltioiden ei esimerkiksi tarvitse ottaa käyttöön 27:ää eri ohjelmistojärjestelmää tuomioistuinten oikeudellisten tutkimusten tekemistä varten, eikä se olisi tehokastakaan.

Välineistön tarkoituksena on synnyttää kustannussäästöjä ja madaltaa käyttöönnoton esteitä tarjoamalla jäsenvaltioille tietoteknisiä välineitä. Välineistö on kartoituksen luonnollinen jatke, ja sen tarkoituksena on paitsi vaihtaa tietoteknisiä ratkaisuja myös auttaa jäsenvaltioita oikeusjärjestelmänsä digitalisoinnissa käytännössä. Kun jäsenvaltiot käyttävät välineitä, joita muut maat ovat jo kehittäneet ja testanneet, niiden ei tarvitse luoda tyhjästä uutta välinettä, mikä säästää aikaa ja rahaa. Toimivien välineiden täytäntöönpano useissa jäsenvaltioissa voisi auttaa yhteisten standardien käyttöönnotossa ja auttaa yhteentoimivuutta.

Välineistöllä komissio auttaa jäsenvaltioita nopeuttamaan digitalisaatiotaan ja säästämään kustannuksissa. Välineistö sisältää niin tekoälypohjaisia välineitä kuin muitakin oikeusjärjestelmissä käytettäviä asiaankuuluvia tietoteknisiä välineitä. Välineiden, tietovaatimusten ja ohjeiden vaihdon helpottamiseksi se sijoitetaan Yhteentoimiva Eurooppa □säädöksellä³⁰ perustettuun Yhteentoimiva Eurooppa □portaaliin³¹. Jokainen jäsenvaltio päättää itse, mitä välineitä se haluaa jakaa muiden kanssa ja missä määrin.

Toimi 3: Komissio luo tietoteknisen välineistön vuoden 2026 loppuun mennessä ja edistää sen käyttöä.

3. Tekoäly oikeusjärjestelmissä

Tekoälyn tehokas käyttö oikeusjärjestelmissä on osa tavoitetta nostaa EU tekoälyvallankumouksen eturintamaan Tekoälyn maanosa □toimintasuunnitelmassa³² kuvatulla tavalla. Tekoälyn soveltamisstrategia³³ keskittyy tekoälyn muutospotentiaalihin hyödyntämiseen ja tekoälyn käyttöönnoton nopeuttamiseen kaikilla aloilla kilpailukyvyyn ja

²⁹ Neuvoston joulukuussa 2024 antamat päätelmät tekoälyn käytöstä oikeusosalalla (16593/24), 25 kohta.

³⁰ Asetus (EU) 2024/903 toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason saavuttamiseksi unionissa (Yhteentoimiva Eurooppa □säädös).

³¹ [Yhteentoimiva Eurooppa □portaali](#).

³² [COM\(2025\) 165 final](#) – Tekoälyn maanosa □toimintasuunnitelma, s. 1.

³³ [COM\(2025\) 723 final](#) – Tekoälyn soveltamisstrategia, s. 1 ja s. 12.

talouskasvun parantamiseksi sekä hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Tekoälyn soveltamisstrategia perustuu tämän DigitalJustice@2030-strategian konkreettisiin toimiin tekoälyn käytön edistämiseksi ja lisäämiseksi oikeusalalla.

Tekoälyn potentiaali oikeusalalla on valtava, ja se voi tuoda huomattavia tehokkuushyötyjä. Esimerkiksi Saksassa tekoälyavustaja OLGA auttaa tuomareita käsittelemään muutoksenhakuja dieselgate-skandaalin³⁴ jälkeisissä joukkokanteissa³⁵. OLGA käy läpi ensimmäisen oikeusasteen tuomioita ja poimii niistä parametreja, joita ovat muun muassa ajoneuvon ja moottorin tyyppi, pakokaasustandardi ja takaisinvedon syyt. Parametrien perusteella väline ryhmittelee automaattisesti yhteen samankaltaiset tapaukset ja täyttää yksittäiset lomakkeet tuomarien suunnittelemien mallien pohjalta. OLGAn käyttö on esimerkiksi mahdollistanut älykkään aikataulutuksen menettelyissä, joissa on sama kantajan edustaja, minkä ansiosta tuomioistuin on pystynyt pitämään hyvin tehokkaita istuntopäiviä³⁶. Väline myös vapauttaa tuomarit erittäin toisteisista tehtävistä, minkä ansiosta he voivat keskittyä ydintyöhönsä. Mikä tärkeintä, järjestelmä ei vaikuta päätöksentekoon, koska tuomarit tarkastavat aina jokaisen tapauksen tosiseikat ennen päätöksentekoa. Baden-Württembergin oikeus- ja maahanmuuttoministeriö raportoi³⁷, että OLGAn käyttö on helpottanut tapausten käsittelyä ja lyhentänyt huomattavasti käsittelyaikaa. Ilman OLGAA nykyisellä henkilöstöllä kestäisi tapausten käsittelyssä itse asiassa useita vuosia. Kuten OLGA-hankkeesta vastaava Stuttgartin osavaltion ylioikeuden tuomari totesi: ”*joukkokanteiden manuaalinen käsittely kuuluu nyt menneisyyteen*”³⁸.

Tekoälyn käyttöön oikeusjärjestelmissä liittyy kuitenkin myös perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä, ja nämä riskit on minimoitava. Tekoälyvälineiden tulisi vain tukea tuomareita päätöksenteossa eikä milloinkaan korvata heitä.³⁹ EU:n tekoälysäädöksessä⁴⁰ tietyt tekoälyn käyttötarkoitukset luokitellaan suuririskisiksi. Lähtökohtaisesti tekoälyjärjestelmät, joiden tarkoitus on auttaa oikeusviranomaisia tutkimaan ja tulkitsemaan tosiseikkoja ja lainsäädäntöä sekä soveltamaan lainsäädäntöä konkreettisiin tosiseikkoihin, luokitellaan suuririskisiksi. Tällöin niihin sovelletaan tiukkoja vaatimuksia. Tekoälyjärjestelmiä, jotka on tarkoitettu hallinnollisiin toimiin ja jotka eivät vaikuta yksittäisissä tapauksissa varsinaiseen päätöksentekoon, kuten tuomioistuinten päätösten, asiakirjojen tai tietojen pseudonymisointiin, ei luokitella suuririskisiksi. Niihin sovelletaan kuitenkin avoimuusvaatimuksia.

Tekoälyn turvallisen käyttöönoton tukemiseksi oikeusjärjestelmissä neuvosto kehotti komissiota tutkimaan tekoälyn mahdollisuuksia oikeusalalla ja auttamaan jäsenvaltioita tekoälysäädöksen täytäntöönpanossa.⁴¹ Komissio on sitoutunut tukemaan jäsenvaltioita tekoälyn käyttöönoton eri vaiheissa. Ensimmäinen askel oli hyväksyä helmikuussa 2025

³⁴ ”Dieselgate” oli vuonna 2015 paljastunut skandaali, jossa myytyihin dieselautoihin oli asennettu ohjelmisto, joka pystyi havaitsemaan, milloin auto oli testattavana, ja muuttamaan moottorin tehoa tulosten parantamiseksi. Skandaali johti tuhansiin oikeusjuttuihin ja valituksiin.

³⁵ ”Joukkokanteilla” tarkoitetaan tässä yksittäisten kantajien alulle panemia useita oikeudellisia toimia, jotka koskevat samaa tai samankaltaista käytäntöä. Tietoteknisiä välineitä voidaan ehkä käyttää myös muissa joukkovahinkoja koskevissa oikeudellisissa toimissa, kuten [edustajakanteita koskevan direktiivin \(EU\) 2020/1828](#) mukaisissa edustajakanteissa.

³⁶ Spoenle, J. [OLGA – der KI-Assistent für Dieselverfahren](#).

³⁷ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), s. 4.

³⁸ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), s. 4.

³⁹ Ks. [tekoälysäädöksen](#) johdanto-osan 61 kappale.

⁴⁰ [Asetus \(EU\) 2024/1689](#) tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös).

⁴¹ Neuvoston joulukuussa 2024 antamat päätelmät tekoälyn käytöstä oikeusalalla ([16593/24](#)), 21 kohta.

kiellettyjä tekoälykäytäntöjä koskevat ohjeet⁴². Seuraavaksi viimeistellään tekoälysäädöksen mukaan suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevat yleiset ohjeet, jotka on tarkoitettu julkaista helmikuussa 2026. Suuririskisten tekoälyvälineiden käyttö oikeusjärjestelmissä on ratkaisevan tärkeää ja auttaa näiden ohjeiden laatimisessa. DigitalJustice@2030-strategiassa ehdotetaan myös sen tarkistamista, tarvitsevatko jäsenvaltiot lisätukea tekoälyvälineiden tehokkaaseen käyttöön oikeusjärjestelmissä ja onko EU:n tason koordinoitu lähestymistapa perusteltu.

Jäsenvaltiot haluavat käyttää tekoälyjärjestelmiä oikeusalalla tehokkuuden lisäämiseksi ja ruuhkien vähentämiseksi.⁴³ DigitalJustice@2030-strategiassa esitetään useita toimenpiteitä, joilla tuetaan tekoälyn käyttöä oikeusjärjestelmissä. IT-välineistö on suunniteltu helpottamaan ja nopeuttamaan tekoälyvälineiden käyttöönottoa (toimi 3). Tekoälyn käyttöön oikeusjärjestelmissä liittyviin hankkeisiin (toimet 11 ja 12) on saatavilla EU:n rahoitusta, ja tekoälyn käyttöönottoa seurataan tietoteknisten välineiden kartoituksella (toimi 1). Komissio aikoo jatkaa kansallisten viranomaisten tukemista keskustelemalla ja auttamalla niitä päätöksissä, jotka koskevat sitä, pitäisikö niiden käyttää tekoälyvälineitä ja mihin tarkoitukseen ja miten tämä voidaan tehdä tehokkaasti suunnitellusti lisäävällä tavalla – ja laatii mahdollisesti tästä omat ohjeet⁴⁴.

EU:n tasolla oikeus- ja sisäasioiden virastot ja elimet harkitsevat tekoälyn käyttämistä operatiivisessa työssään ja saattavat parhaillaan testata uusia tekoälyvälineitä. Komissio seuraa asian kehittymistä.

Toimi 4: Komissio tarkastelee lähemmin suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöä oikeusalalla. Tätä varten se määrittää helmikuuhun 2026 mennessä tekoälysäädöksen puitteissa asiaankuuluvat suuntaviivat, joissa otetaan huomioon oikeusalan yhteisöltä saatu palaute.

Toimi 5: Komissio kartoittaa yhdessä jäsenvaltioiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa alat, joilla EU voi tukea niitä tekoälyn käyttöönotossa oikeusalalla. Tässä yhteydessä komissio voi antaa ohjeita tekoälyvälineiden mahdollisista käyttötarkoituksista ja -tavoista.

4. Eurooppalainen oikeudellinen data-avaruus

Yksityishenkilöillä ja ammatinharjoittajilla eri aloilla on käytettävissään paljon tietoa. Oikeudelliset asiakirjat ja tiedot eivät kuitenkaan useinkaan ole saatavilla verkossa. Siksi saatavuus ja läpinäkyvyys ovat oikeusalalla heikompia kuin muilla aloilla. EU helpottaa ja tukee verkossa olevien erilaisten oikeusalan tietojen saatavuutta. Eurooppalaisen oikeudellisen data-avaruuden tavoitteena on kattaa kaikki nämä tiedot:

- EUR-Lex tuo saataville EU:n virallisen lainsäädännön 24 kielellä, EU:n oikeuskäytännön, kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet sekä joitakin kansallisia oikeuskäytäntöjä sekä näitä koskevia haku- ja analyysitoimintoja.
- N-Lex tuo saataville jäsenvaltioiden kansalliset lainsäädäntötietokannat.

⁴² [C\(2025\) 5052 final](#) – Komission suuntaviivat asetuksella (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös) kielletyistä tekoälyyn liittyvistä käytännöistä.

⁴³ Varsovassa järjestetyn asiantuntijakokouksen ”New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice” (Tekoälyn kehittämisen ja sähköisen viestinnän uudet haasteet oikeusalalla) (19.–20. toukokuuta 2025) keskusteluista.

⁴⁴ Euroopan komission ja puheenjohtajavaltio Puolan päätelmät Puolan EU-puheenjohtajakaudella Varsovassa järjestetyn asiantuntijakokouksen ”New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice” (Tekoälyn kehittämisen ja sähköisen viestinnän uudet haasteet oikeusalalla) (19.–20. toukokuuta 2025) virallisessa kertomuksessa, s. 39.

- Euroopan oikeusportaali tuo saataville tietoja oikeusjärjestelmistä sekä oikeussuojan saatavuudesta unionissa sekä EU:n ja kansalliset oikeuskäytännöt.
- Useat jäsenvaltiot käyttävät omia alustojaan.

Ajantasaisen sovellettavan lainsäädännön ja oikeuskäytännön saatavuudella on monia etuja paitsi EU:n tasolla myös kaikissa jäsenvaltioissa. Kuvitellaan puolalainen tuomari, jonka täytyy soveltaa Italian lainsäädäntöä ratkaistessaan puolalaisen ja italialaisen yrityksen välistä riita-asiaa. Yritysten väliseen sopimukseen sisältyy sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva lainvalintalauseke, jossa täsmennetään, että sopimukseen sovelletaan Italian lainsäädäntöä.⁴⁵ Koska puolalainen yritys on saattanut asian puolalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, puolalainen tuomari ratkaisee riidan Italian lainsäädännön mukaisesti, ja hän tarvitsee käyttöönsä kaiken asiaan liittyvän Italian lainsäädännön ja oikeuskäytännön.⁴⁶ Jos niitä eivät ole saatavilla verkossa, rajatylittävissä tapauksissa oikeusalan ammattilaisten on vielä vaikeampi löytää, ymmärtää ja tulkita ulkomaista lainsäädäntöä ja soveltaa sitä vireillä olevaan asiaan.⁴⁷ Tämä voi aiheuttaa merkittäviä viivästyksiä, mikä vaikuttaa kielteisesti oikeuden toteutumiseen ja heikentää talouskasvua ja kilpailukykyä. Ulkomaisen lainsäädännön soveltaminen on jo yksinään riittävän vaikeaa ilman tarvittavien asiakirjojen löytämiseen liittyviä vaikeuksiakin, jos oikeusalan ammattilaisilla ei ole kyseisten maiden lainsäädäntöön liittyvää koulutusta.

Sen lisäksi, että avoimuuden lisääminen auttaa oikeusalan ammattilaisia rajatylittävissä tapauksissa, se lisää kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Oikeussuojan käyttämisen kannalta on tärkeää saada tietoa laista, oikeuskäytännöstä ja oikeussäännösten oikeudellisesta tulkinnasta.⁴⁸

Siksi vuoden 2020 Euroopan datastrategian⁴⁹ pohjalta perustettiin eurooppalainen oikeudellinen data-avaruus tietojen arvon valjastamiseksi tuottamaan laajempia hyötyjä EU:n taloudelle ja yhteiskunnalle. Tavoitteena on tarjota helposti saatavilla olevia, uudelleenkäytettäviä ja haettavia tietoja lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä varten kaikkialla EU:ssa. Eurooppalainen oikeudellinen data-avaruus ei ainoastaan tarjoa tietoja, jotka auttavat oikeusalan ammattilaisia heidän työssään. Se tarjoaa myös asteittain pääsyn oikeudellisiin tietoihin, jotka soveltuvat tekoälyjärjestelmien kouluttamiseen, ja tukee siten oikeusteknologiayrityksiä innovatiivisten, oikeusalan tarpeisiin mukautettujen tekoälyvälineiden kehittämisessä. Koulutustietojen laatu on yksi osatekijä hyvin toimivien tekoälyvälineiden kehittämisessä. Eurooppalainen oikeudellinen data-avaruus voi tukea innovointia tuomalla ladattavaksi suuren määrän korkealaatuista ja asianmukaista oikeudellista sisältöä. Tämän työn ytimessä ovat EUR-Lexissä saatavilla olevat, huolellisesti kuratoidut tiedot EU:n oikeudellisista asiakirjoista.

Eurooppalaisen oikeudellisen data-avaruuden toiminnan sekä oikeudellisten ja tuomioistuintietojen yhteentoimivuuden varmistamisen kannalta ratkaisevassa roolissa ovat yhteiset standardit, erityisesti eurooppalainen lainsäädäntötunnus (ELI)⁵⁰ ja eurooppalainen

⁴⁵ Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annetun [asetuksen \(EY\) N:o 593/2008](#) 3 artiklan mukaisesti (Rooma I).

⁴⁶ Puolan tuomioistuimen toimivalta määräytyisi [asetuksen \(EU\) 1215/2012](#) (Bryssel I a □asetus) 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

⁴⁷ Jos tietoja ei löydy, tuomari joutuu esittämään virallisen tietopyynnön [ulkomaisesta lainsäädännöstä saatavia tietoja koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen](#) (1968, CETS 062) 4 artiklan nojalla, mikä kestää huomattavasti kauemmin kuin jos lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö olisivat saatavilla verkossa.

⁴⁸ CEPEJ:n suuntaviivat tuomioistuinten päätösten julkaisemiseksi verkossa ([CEPEJ \(2024\)9](#)) 18.11.2024, s. 4.

⁴⁹ Euroopan datastrategia ([COM\(2020\) 66](#)), 5.D kohta.

⁵⁰ Mikä on [ELI](#)?

oikeuskäytäntötunnus (ECLI)⁵¹. Lainsäädännön ja oikeuskäytännön saatavuus edellyttää, että kaikki asiaankuuluvat asiakirjat on yksilöity oikein ja että ne ovat koneellisesti luettavissa ja haettavissa verkosta. Sen vuoksi on tärkeää varmistaa, että kaikki jäsenvaltiot ottavat ELI- ja ECLI-standardit käyttöön mahdollisimman nopeasti.⁵² ELI-standardia käyttää nyt 19 jäsenvaltiota, joista seitsemän on ottanut sen käyttöön vuodesta 2024 alkaen. ECLI-standardi on otettu osittain käyttöön 21 jäsenvaltiossa, mutta useimmiten sitä käyttävät vain jotkin tuomioistuimet. ECLI-standardin käyttöön ottaneista jäsenvaltioista 17 on yhdistänyt tietonsa Euroopan oikeusportaalin ECLI-hakukoneeseen.

Työ N-Lexin ja Euroopan oikeusportaalin sekä niihin liittyvien lainsäädäntö- ja oikeuskäytäntöhakukoneiden parissa jatkuu. DigitalJustice@2030-toimilla pyritään viime kädessä siihen, että oikeudelliset tiedot ovat helpolla tavalla kaikkien oikeusalan ammattilaisten, yksityishenkilöiden ja oikeusteknologia-alan yritysten käytettävissä, uudelleenkäytettävissä ja haettavissa. Komissio on sitoutunut ELI- ja ECLI-standardien täysimittaiseen käyttöönottoon ja tukee tässä jäsenvaltioita eri tavoin. ELI- ja ECLI-standardien käyttöönotossa voitaisiin käyttää EU:n rahoitusta teknisen tuen välineestä ja tulevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä tarjottavaa teknistä lisäapua.

Dataunionistrategiassa⁵³ komissio ilmoitti ehdottavansa, että arvokkaiden tietoaaineistojen luetteloa laajennetaan vuonna 2026⁵⁴ kattamaan myös oikeudelliset tiedot, mikä parantaa tietojen laatua ja saatavuutta. Arvokkaat tietoaaineistot on asetettava vapaasti saataville koneluettavassa muodossa ja standardoidun ohjelmointirajapinnan kautta. Arvokkaiden tietoaaineistojen olisi tarvittaessa oltava saatavilla massaladattavassa muodossa. Arvokkaiden tietoaaineistojen luettelon laajentaminen tuo enemmän tietoa pk- ja startup-yritysten ja tekoälyn kehittäjien saataville vähentämällä tietojen saatavuuden esteitä.

Toimi 6: Komissio ja EU:n julkaisutoimisto tukevat ELI- ja ECLI-standardien täysimittaista käyttöönottoa. ECLI-tunnuksen osalta on varmistettava, että vuoteen 2030 mennessä kaikissa jäsenvaltioissa kaikkiin oikeuskäytäntöihin liitetään ECLI-tunnus ja että ne löytyvät helposti Euroopan oikeusportaalin ECLI-hakukoneella. Ensimmäinen vaihe on ECLI-tunnuksen liittäminen kaikkiin uusiin tuomioistuinten päätöksiin kaikissa tuomioistuimissa. Toinen vaihe on kaikkien olemassa olevien oikeuskäytäntöjen yhdistäminen järjestelmään. ELI-tunnuksen osalta on varmistettava, että vuoteen 2030 mennessä kaikissa jäsenvaltioissa kaikkiin säädöksiin liitetään ELI-tunnus ja että ne löytyvät helposti ELI-hakukoneella.

Toimi 7: Komissio ja EU:n julkaisutoimisto tukevat oikeusteknologian sovellusten, myös oikeusalan tekoälyvälineiden, kehittämistä parantamalla oikeudellisten ja tuomioistuintietojen (myös oikeuskäytännön ja lainsäädännön) saatavuutta ja uudelleenkäytettävyyttä.

5. Videoneuvottelut

Covid-19-pandemia pakotti suuren osan työvoimasta (mukaan lukien oikeuslaitos) sopeutumaan uuteen tilanteeseen, jossa oikeudenkäytön jatkuvuus oli voitava onnistuneesti varmistaa videoneuvottelujen avulla. Vaikka vuoteen 2020 mennessä oli jo annettu säännöksiä

⁵¹ Mikä on [ECLI](#)?

⁵² Komissio korosti jo vuonna 2020 antamassaan tiedonannossa *Oikeudenkäytön digitalisointi Euroopan unionissa. Välineet mahdollisuuksien hyödyntämiseen (COM(2020) 710 final)* oikeudellisten tietojen saatavuuden merkitystä (kohta 3.4).

⁵³ COM(2025) 835 – Commission Communication on the Data Union Strategy - Unlocking data for AI, s. 10.

⁵⁴ Avointa dataa koskevan direktiivin ([direktiivi \(EU\) 2019/1024](#) avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (uudelleenlaadittu)) 13 ja 14 artikla.

videoneuvotteluista⁵⁵ ja joissakin EU:n rajatylittävän yhteistyön tapauksissa siviili- ja rikosasioita käsiteltiin videoneuvottelujen, videoneuvottelujen käytölle ei ollut riittävää oikeusperustaa monissa muissa rajatylittävissä menettelyissä. Tämä puute on osittain korjattu digitalisointiasetuksessa, joka muodostaa nykyisen oikeusperustan videoneuvottelujen avulla toteutettavien kuulemisten järjestämiselle rajatylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa sekä oikeudellisen yhteistyön menettelyissä rikosasioissa.

EU:n lainsäädännön mukaan toisessa jäsenvaltiossa oleskelevia todistajia, asiantuntijoita, epäiltyjä ja syytettyjä henkilöitä sekä rikoksen uhreja voidaan kuulla videoneuvotteluissa todisteiden keräämiseksi.⁵⁶ Komissio ehdottaa myös, että rikoksen uhrien oikeuksia koskevaan direktiiviin sisällytetään säännös videoneuvottelujen käytöstä ulkomailla asuvien uhrien rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisen helpottamiseksi. Tästä ehdotuksesta neuvotellaan edelleen. Tällä hetkellä ei ole olemassa EU:n laajuisia sääntöjä, joilla säädettäisiin epäillyn tai syytetyn henkilön osallistumisesta rikosoikeudenkäyntiin etänä toisesta jäsenvaltiosta käsin muussa kuin todisteiden keräämistarkoituksessa. Tämä aiheuttaa usein merkittäviä matkakustannuksia epäillylle tai syytetylle sekä mahdollisia käytännön haasteita erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille. Tilanne voi myös johtaa siihen, että oikeudenkäynti on järjestettävä epäillyn tai syytetyn poissa ollessa tai että on käytettävä pakkokeinoja, kuten eurooppalaista pidätysmääräystä, sen varmistamiseksi, että epäilty tai syytetty osallistuu oikeudenkäyntiin.

Nämä näkökohdat tunnustettiin eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanoa koskevassa viimeisimmässä arvioinnissa⁵⁷, jossa komissiota kehoitettiin löytämään EU:n tason ratkaisu, joka mahdollistaisi syytettyjen osallistumisen oikeudenkäynteihin toisesta jäsenvaltiosta käsin videoneuvottelun avulla. Komissio pyrkii korjaamaan tämän puutteen ja mahdollistamaan toisessa jäsenvaltiossa olevan epäillyn tai syytetyn osallistumisen rikosoikeudenkäynteihin videoneuvottelun avulla. Komissio arvioi myös, miten rikoksen uhrien etäosallistuminen voitaisiin järjestää, ottaen huomioon uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamista koskevien neuvottelujen tulokset.

Tiettyihin käytännön haasteisiin on vastattava, jotta videoneuvottelujen avulla järjestettävät etäkuulemiset toteutuisivat sujuvasti. Jäsenvaltiot käyttävät usein erilaisia videoneuvottelualustoja, mikä ei itsessään ole ongelma, mutta se voi olla este rajatylittävän etäkuulemisen järjestämiselle, koska eri ohjelmisto- ja laitteistoratkaisut eivät aina ole yhteentoimivia. Järjestelmien yhteentoimivuus on olennaista, kun kahden eri jäsenvaltion oikeusviranomaisten välillä järjestetään videoneuvottelu esimerkiksi todisteiden vastaanottamiseksi siviilioikeudellisissa asioissa⁵⁸ ja rikosasioita koskevissa istunnoissa.

Tähän yhteentoimivuusongelmaan on jo olemassa ratkaisuja, kuten lisäosia, laajennuksia ja kolmansien osapuolten tarjoamia sovelluksia. Nämä ratkaisut kuitenkin tekevät yhteydestä

⁵⁵ Erityisesti eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annettu [direktiivi 2014/41/EU](#), keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen (42000A0712(01)) 10 artikla, [direktiivi 2012/29/EU](#) rikoksen uhrien oikeuksista ja [neuvoston asetus \(EY\) N:o 1206/2001](#) jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa.

⁵⁶ Rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä 3 päivänä huhtikuuta 2014 annetun [direktiivin 2014/41/EU](#), keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen (42000A0712(01)) ja rikoksen uhrien oikeuksista annetun [direktiivin 2012/29/EU](#) mukaisesti.

⁵⁷ Eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanoa käsittelevän kymmenennen keskinäisen arvioinnin loppukertomus, [15834/1/24](#), Bryssel, 10.12.2024.

⁵⁸ Jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa (todisteiden vastaanottaminen) annetun [asetuksen \(EU\) 2020/1783](#) (uudelleenlaadittu) mukaisesti.

usein epävakaa, ja niihin liittyy tieto- ja yksityisyydensuojakysymyksiä. Tällä hetkellä ei ole olemassa EU:n laajuista videoneuvotteluratkaisua rajatylittäviä oikeudenkäyntejä varten. Kukin jäsenvaltio käyttää joko käyttövalmiita tuotteita tai itse kehittämiään välineitä. Ne saattavat riittää maan sisäisten kuulemisten järjestämiseen, mutta rajatylittävissä kuulemisissa yhteentoimivuuden puute vaikeuttaa etäkuulemisten järjestämistä ja tekee siitä jopa mahdotonta. Näin ollen olisi tarpeen löytää ratkaisu yhteentoimivuuden haasteisiin vastaamiseksi. Tämän vuoksi komissio analysoi erilaisia vaihtoehtoja, joilla yhteentoimivuuden esteet voidaan poistaa.⁵⁹

Lisäksi komissio tukee jäsenvaltioita asettamalla vapaaehtoisia yhteisiä teknisiä vaatimuksia videoneuvotteluille. Nämä vaatimukset koskevat esimerkiksi videoneuvottelujen järjestämistä sekä jo käytössä olevien videoneuvotteluohjelmistojen jatkokehittämistä. Vaatimukset mukautettaisiin oikeusalan tarpeisiin, ja ne antaisivat vankan perustan äänen- ja kuvanlaadun reaaliaikaiselle varmistamiselle, kun tietoturvallisia ja luottamuksellisia videoneuvotteluja järjestetään oikeudenkäyntien aikana. Jäsenvaltiot voisivat hyödyntää näitä vaatimuksia esimerkiksi hankintoja tai jatkokehittämistä koskevissa menettelyissään ja säästää kustannukset, joita aiheutuisi, jos ne laatisivat vastaavat vaatimukset itse. Näiden vapaaehtoisten teknisten vaatimusten tarkoituksena on lisätä yhteentoimivuutta. Vaatimukset ovat saatavilla Yhteentoimiva Eurooppa -portaalien kautta.

Toimi 8: Komissio suosittaa, että asetetaan vapaaehtoisia yhteisiä EU:n laajuisia teknisiä vaatimuksia videoneuvotteluille vuoden 2027 loppuun mennessä.

Toimi 9: Komissio pyrkii eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annetun direktiivin tarkistamisen yhteydessä edistämään epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden etäosallistumista rikosoikeudenkäynteihin toisesta jäsenvaltiosta videoneuvottelun välityksellä, mukaan lukien tarvittavat menettelylliset takeet. Komissio arvioi myös tarvetta sisällyttää tarkistettavaan direktiiviin sääntöjä, joilla helpotetaan rikoksen uhrien etäosallistumista, sekä tarvittavia takeita, ottaen huomioon uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamista koskevien neuvottelujen tulokset.

Toimi 10: Komissio tutkii eri vaihtoehtojen toteutettavuutta ja arvioi niiden kustannuksia ja hyötyjä oikeudenkäynneissä käytävien rajatylittävien videoneuvottelujen yhteentoimivuusongelmien ratkaisemiseksi vuoden 2027 loppuun mennessä.

6. Rahoitus

Kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisointi on investointi, jolla pyritään tehostamaan oikeudenkäyttöä. Investointi tasoittuu asteittain ja säästää lopulta resursseja. Videoneuvotteluja on käytetty oikeudenkäynneissä menestyksekkäästi esimerkiksi Tšekissä. Vuonna 2024 järjestettiin videoneuvotteluina noin 12 300 kuulemistä. Laitteiden ja niihin liittyvien ohjelmistojen käyttöönotto oikeussaleissa on maksanut noin 8 miljoonaa euroa, ja siihen on saatu EU:n rahoitusta elpymis- ja palautumistukivälineestä⁶⁰. Videoneuvotteluilla Tšekin oikeusviranomaiset säästävät tällä hetkellä vuosittain yli 2,2 miljoonaa euroa liikenne- ja turvasaattuekustannuksissa, todistajille maksettavissa korvauksissa ja matkakulukorvauksissa – ja nämä säästöt jatkuvat.⁶¹

⁵⁹ Tietotekniikan kehittäminen ja hankintastrategiaa koskeville valinnoille on saatava ennakkohyväksyntä Euroopan komission tietotekniikka- ja kyberturvallisuuslautakunnalta.

⁶⁰ Asetus (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta.

⁶¹ Tšekin oikeusministeriön sähköisen oikeuden osaston johtajan Přemysl Sezemskýn esitys Puolan EU-puheenjohtajakaudella Varsovassa järjestetyn asiantuntijakokouksen ”New Challenges of AI Development

Myös digitalisaatioon tehtävät investoinnit lisäävät tuottavuutta. Viime kädessä tällaisilla investoinneilla pyritään lisäämään kansallisten oikeusjärjestelmien tehokkuutta, mikä vaikuttaa myönteisesti talouskasvuun. Jotkin tämän DigitalJustice@2030-strategian osat, kuten tietoteknisten välineiden uudelleenkäytön edistäminen, tuovat säästöjä kansallisiin talousarvioihin ja parantavat kansallisten oikeusjärjestelmien yhteentoimivuutta.

Näiden näkökohtien perusteella neuvosto kehotti komissiota edistämään riittävän rahoituksen osoittamista tekoälyn kehittämiselle ja käytölle oikeuden alalla.⁶² Neuvoston sähköisen oikeuden strategiassa 2024–2028⁶³ korostetaan, että jäsenvaltioilla olisi oltava mahdollisuus hakea rahoitusta monivuotisen rahoituskehityksen tarjoamien erilaisten rahoitusvälineiden kautta. Siksi rahoituksen saantia olisi helpotettava EU:n tasolla.

EU tukee jo jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä tehostaa oikeusjärjestelmiään: se tarjoaa niille useita rahoitusvälineitä, joilla on erilaiset tavoitteet.

- Oikeusalan ohjelmalla tuetaan rajatylittävien digitalisointihankkeiden kehittämistä, mutta sen määrärahat ovat rajalliset. Tällä hetkellä ohjelmassa keskitytään auttamaan jäsenvaltioita digitalisointiasetuksen täytäntöönpanossa.⁶⁴
- Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan jäsenvaltioiden toteuttamia uudistuksia ja investointeja, joilla parannetaan niiden talouden ja yhteiskunnan kestävyyttä, selviytymiskykyä ja varautumista vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Useilla elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä pyritään edistämään jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien digitalisointia. Noin puolet jäsenvaltioista⁶⁵ on sisällyttänyt tällaisia uudistuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa. Hankkeet koskevat muun muassa videoneuvotteluja, oikeudenkäyntien digitaalisten äänitallenteiden käyttöönottoa, tapausten hallinnoinnin parantamista sekä siviili- ja rikosoikeudellisten menettelyjen digitalisointia.
- Digitaalinen Eurooppa -ohjelma tukee komission työtä EU:n rajatylittävän oikeudellisen yhteistyön digitalisoimiseksi erityisesti digitalisointiasetuksen yhteydessä. Ohjelmalla tuetaan myös eurooppalaisen lainsäädäntötunnuksen käyttöönottoa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioille tarjotaan asiantuntijakonsultointia ja järjestetään työpajoja, ja niiden N-Lexiin perustuvan eurooppalaisen lainsäädäntötunnuksen käyttöönottoa tuetaan.
- Teknisen tuen välineellä tuetaan jäsenvaltioita tarjoamalla niille räätälöityä teknistä asiantuntemusta. Välineellä voidaan tukea kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisointiin liittyviä hankkeita, kuten oikeuskäytännön julkaisemista, eurooppalaisen oikeuskäytäntötunnuksen käyttöönottoa, tekoälyä käyttäviä automaattisia prosesseja ja videoneuvotteluja. Sillä ei kuitenkaan voida rahoittaa varsinaista IT-kehitystyötä eikä ohjelmistojen ja laitteistojen hankintaa.⁶⁶ Teknisen tuen välineestä rahoitetuilla hankkeilla olisi tuotettava selvää EU:n tason lisäarvoa, mikä mahdollistaisi muissa jäsenvaltioissa saavutettujen tulosten hyödyntämisen.

and e-Communication in the Field of Justice” (Tekoälyn kehittämisen ja sähköisen viestinnän uudet haasteet oikeusalalla) (19.–20. toukokuuta 2025) virallisessa kertomuksessa, s. 15–16.

⁶² Neuvoston joulukuussa 2024 antamat päätelmät tekoälyn käytöstä oikeusalalla (16593/24), 22 kohta.

⁶³ Neuvoston julkaisema sähköisen oikeuden strategia 2024–2028 (C/2025/437), 24 kohta.

⁶⁴ Oikeusalan ohjelman työohjelma 2023–2025, s. 23, sekä oikeusalan ohjelman tuleva työohjelma 2026–2027.

⁶⁵ BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, HU, IT, MT, NL, PT, RO, SI, SK.

⁶⁶ Kuten tuodaan esiin Euroopan komission ja puheenjohtajavaltio Puolan päätelmissä Puolan EU-puheenjohtajakaudella Varsovassa järjestetyn asiantuntijakokouksen ”New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice” (Tekoälyn kehittämisen ja sähköisen viestinnän uudet haasteet oikeusalalla) (19.–20. toukokuuta 2025) virallisessa kertomuksessa, s. 39.

Seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen⁶⁷ puitteissa EU:n talousarviosta on tarkoitus tehdä yksinkertaisempi ja joustavampi. Tämä mahdollistaisi rahoituksen mukauttamisen muuttuviin painopisteisiin ja uuteen teknologiseen kehitykseen. Komissio on ehdottanut kunnianhimoista, politiikkaan perustuvaa talousarviota vuosiksi 2028–2034. Koska edistymisen EU:n digitaalisessa siirtymässä on ollut riittämätöntä ja epätasaista⁶⁸, talousarvion olisi tuettava oikeusjärjestelmien digitalisointia kansallisella ja EU:n tasolla seuraavien kahden pilarin pohjalta:

- i. Digitaaliset oikeusjärjestelmät ovat tehokkaampia ja sietokykyisempiä, joten jäsenvaltiot voisivat rahoittaa kansallisten oikeusjärjestelmiensä digitalisointia kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmistaan.⁶⁹ Varoja voitaisiin osoittaa myös digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, jotta kaikki keskeiset julkiset palvelut olisivat saatavilla verkossa vuoteen 2030 mennessä.⁷⁰ Verrattuna nykyisiin rahoitusvälineisiin kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat vähentäisivät kansallisten ja alueellisten oikeusviranomaisten hallinnollista taakkaa.⁷¹ Kansalliset tavoitteet kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisoimiseksi voisivat perustua toimen 1 mukaiseen tiedonkeruuseen.
- ii. Ehdotuksella uudeksi oikeusalan ohjelmaksi pyritään edistämään tehokkaan, osallistavan ja häiriönsietokykyisen Euroopan oikeusalueen kehittämistä ja tukemaan oikeudenkäytön digitalisointia EU:n tasolla.⁷² Sen yleisten ja erityisten tavoitteiden⁷³ mukaisella panostuksella digitaaliseen siirtymään pyritään varmistamaan entistä strategisempi ja johdonmukaisempi tapa vastata kaikkiin oikeusjärjestelmien digitalisointiin liittyviin kysymyksiin ja haasteisiin. Sillä ehdotetaan huomattavaa lisäystä talousarvioon. Ehdotetulla ohjelmalla tuetaan nykyisten tietoteknisten välineiden tai alustojen ylläpitoa ja oikeudellisen yhteistyön välineiden edellyttämien uusien välineiden tai alustojen perustamista⁷⁴. Tähän työhön sisältyy muun muassa jäsenvaltioiden auttaminen digitalisointiasetuksen täytäntöönpanosäädöskäytännönkäytössä.

⁶⁷ [COM\(2025\) 570 final](#) – Komission tiedonanto *Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehitys 2028–2034*, s. 2.

⁶⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Ehdotus asetukseksi Euroopan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, maataloutta ja maaseutua, kalastusta ja meriä sekä vaurautta ja turvallisuutta koskevan eurooppalaisen rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034, johdanto □ osan 7 kappale.

⁶⁹ [COM\(2025\) 565 final](#) – Ehdotus asetukseksi Euroopan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, maataloutta ja maaseutua, kalastusta ja meriä sekä vaurautta ja turvallisuutta koskevan eurooppalaisen rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034, johdanto □ osan 20 kappale ja 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan ii ja iii alakohta.

⁷⁰ [COM\(2025\) 565 final](#) – Ehdotus asetukseksi Euroopan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, maataloutta ja maaseutua, kalastusta ja meriä sekä vaurautta ja turvallisuutta koskevan eurooppalaisen rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034, 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan iv alakohta.

⁷¹ [COM\(2025\) 570 final](#) – Komission tiedonanto *Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehitys 2028–2034*, s. 24.

⁷² [COM\(2025\) 570 final](#) – Komission tiedonanto *Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehitys 2028–2034*, s. 18.

⁷³ [COM\(2025\) 463 final](#) – Ehdotus asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034, perustelut, s. 10, johdanto □ osan 2 ja 18 kappale, 3 artikla.

⁷⁴ [COM\(2025\) 463 final](#) – Ehdotus asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034, perustelut, johdanto □ osan 10 kappale.

Toimi 11: Komissio ehdottaa hankkeiden ja toimien rahoittamisen jatkamista EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla seuraavan monivuotisen rahoituskehysten puitteissa ehdotetun oikeusalan ohjelman kautta.

Toimi 12: Komissio pyrkii tukemaan kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisointia seuraavan monivuotisen rahoituskehysten puitteissa ehdotettujen kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien kautta.

7. Rajatylittävien menettelyjen digitalisoinnin jatkaminen siviili- ja kauppaoikeuden alalla

Vaikka digitalisointiasetus on pantu kaikilta osin täytäntöön, rajatylittäviä oikeudellisia menettelyjä ei ole vielä mahdollista toteuttaa kokonaan digitaalisin keinoin. Esimerkiksi oikeudenkäyntiä ei voida pitää alusta loppuun digitaalisesti. Digitalisointiasetuksessa ei säädetä viestinnän digitalisoinnista kaikissa menettelyvaiheissa kaikissa rajatylittävissä oikeudellisissa menettelyissä eikä kaikenlaisien tuomioistuimenmenettelyjen käynnistämisestä. Jos esimerkiksi tuomioistuimella on kansainvälinen tuomiovalta⁷⁵, menettelyn osapuolet voivat tietyissä tapauksissa olla sähköisesti yhteydessä kyseiseen tuomioistuimeen⁷⁶, mutta he eivät voi pyytää etäkäsittelyä tai esittää kirjallisia todisteita eurooppalaisen sähköisen yhteyspisteen kautta. Lisäksi yrityksen ei ole mahdollista periä riitautettuja saatavia digitaalisesti toiselta oikeudenkäynnissä osapuolena olevalta yritykseltä, jos saatavan arvo ylittää 5 000 euroa, koska eurooppalaista sähköistä yhteyspistettä ei voida käyttää tähän tarkoitukseen eikä olemassa olevien kansallisten tietotekniikkajärjestelmien kautta voida myöntää pääsyä ulkomailla asuville henkilöille.

Digitaalisten välineiden antaminen yksityishenkilöiden ja yritysten käyttöön, jotta ne voivat esittää vaateita tai seurata oikeudenkäyntimenettelyjä ja jatkaa niitä tuomion antamiseen asti, tehostaisi oikeudenkäyttöä. Näin yritykset ja yksityishenkilöt säästäisivät aikaa ja rahaa rajatylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa oikeudenkäynneissä.

Rajatylittävien oikeudellisten menettelyjen täydelliseen digitalisointiin tarkoitettu väline voisi tarkoittaa eurooppalaisen sähköisen yhteyspisteen laajentamista kattamaan kaikki siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Eurooppalainen sähköinen yhteyspiste otetaan käyttöön vuonna 2028. Siitä voitaisiin kehittää keskitetty yhteyspiste, jonka kautta yksityishenkilöt ja yritykset voisivat käynnistää rajatylittäviä siviilioikeudellisia menettelyjä ja osallistua niihin. Komissio aikoo laatia kattavan arvioinnin digitalisointiasetuksesta⁷⁷. Arvioinnin valmistelutyöt tarjoavat tilaisuuden tarkastella eurooppalaisen sähköisen yhteyspisteen toimintaa ja edistymistä oikeusjärjestelmien digitalisoinnissa jäsenvaltioissa sekä tunnistaa mahdolliset puutteet ja heikkoudet.

Komissio aikoo tulevina vuosina arviointia valmistellessaan tehdä tutkimuksen, jossa analysoidaan rajatylittävien menettelyjen digitalisoinnin vaikutuksia siviili- ja kauppaoikeuden alalla. Tätä analyysiä voitaisiin hyödyntää arvioinnissa sekä siviili- ja kauppaoikeuden alan tulevaisuutta koskevassa yhteisessä pohdinnassa yhdessä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin ja oikeusalan sidosryhmien kanssa.

⁷⁵ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun [asetuksen \(EU\) N:o 1215/2012](#) (uudelleenlaadittu) mukaisesti.

⁷⁶ Esimerkiksi tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen tai tunnustamisesta kieltäytyminen tai todistusten pyytäminen sähköisesti [asetuksen \(EU\) N:o 1215/2012](#) mukaisesti.

⁷⁷ Julkaistaan vuoteen 2033 mennessä.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksellä⁷⁸ luodun digitaalisen identiteetin lompakon on tarkoitus helpottaa oikeudellisten menettelyjen saatavuutta verkossa. Lompakoilla annetaan jokaiselle EU:n kansalaiselle tai asukkaalle sähköinen henkilöllisyys, jonka avulla he voivat turvallisesti tunnistautua ja allekirjoittaa sähköisiä asiakirjoja hyväksytyllä sähköisellä allekirjoituksella. Lisäksi sähköisten asiakirjojen vaihtamiseen olisi käytettävä eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakkoja. Nämä eurooppalaiset yrityslompakot luovat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen pohjalta talouden toimijoille ja viranomaisille digitaalisen identiteetin, joka mahdollistaa niiden tunnistautumisen ja todentamisen, virallisten ilmoitusten vastaanottamisen ja tallentamisen sekä todennettujen valtakirjojen jakamisen.

Toimi 13: Komissio analysoi rajatylittävien siviili- ja kauppaoikeudellisten menettelyjen mahdollisen lisädigitalisoinnin vaikutuksia digitalisointiasetuksen soveltamisalaa laajemmin vuoden 2028 loppuun mennessä.

Toimi 14: Komissio kehittää eurooppalaista sähköistä yhteyspistettä siten, että sitä se voitaisiin myöhemmin ulottaa koskemaan kaikkia siviili- ja kauppaoikeudellisia tapauksia, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia.

8. Päätelmät

DigitalJustice@2030-toimilla pyritään luomaan edellytykset digitaalisen oikeudenkäytön tehostamiselle EU:ssa vuoteen 2030 mennessä. On myös tärkeää suunnata katse vuotta 2030 pidemmälle, koska seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä pyritään asettamaan kehityspolku rahoitusmahdollisuuksille, joita tarvitaan kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisoimiseksi. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä toimilla ja rahoituksella olisi tuettava jäsenvaltioita tarjoamalla niille välineitä ja infrastruktuuria kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisoimiseksi, jotta ne voivat hyötyä tehokkaammista oikeusjärjestelmistä, mukaan lukien niiden aikaansaamasta talouskasvusta.

Nämä toimet toteutetaan jatkuvassa vuoropuhelussa ja ratkaisevan tärkeässä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tarvittaessa muiden sidosryhmien kanssa asiaankuuluvilla foorumeilla. Yhteistyö on toiminnassa avainasemassa. DigitalJustice@2030-ohjelma keskittyy lähes yksinomaan muihin kuin lainsäädäntötoimiin, joiden onnistuminen edellyttää jatkuvaa jäsenvaltioiden ja komission välistä yhteistyötä. Strategian onnistuminen perustuu jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen, aktiiviseen ja jatkuvaan osallistumiseen.

Laajamittaisen digitalisoinnin myötä sillä ei ole enää merkitystä, missä käyttäjät asuvat, koska kaikilla jäsenvaltioilla on digitaalinen oikeusjärjestelmä ja oikeussuojan saatavuus on digitaalisten välineiden kautta yleismaailmallista. Jokaisella jäsenvaltiolla olisi oltava yksi yhteyspiste, joka yhdistää kaikki tuomioistuimet. Yhteyspisteen kautta kenellä tahansa pitäisi olla mahdollisuus ottaa yhteyttä tuomioistuimiin, osallistua kuulemisiin sekä käynnistää ja edistää oikeudellisia menettelyjä mistä tahansa ja milloin tahansa, mikä vähentää oikeuskustannuksia.

DigitalJustice@2030-ohjelman ansiosta jäsenvaltiot voivat oppia ja hyötyä muiden digitaalisia välineitä ja infrastruktuuria kehittävien ja käyttävien maiden kokemuksista. Sen sijaan, että jokainen jäsenvaltio kehittäisi itsenäisesti tietoteknisiä välineitä oikeusjärjestelmänsä varten, se voi valita käyttöönsä jo hyödyllisiksi todetut välineet, kun se toteuttaa kaikille oikeusjärjestelmille yhteisiä tehtäviä.

⁷⁸ [Asetus \(EU\) 2024/1183](#) eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta.

Tekoälyvälineiden käyttöä oikeusjärjestelmissä olisi edistettävä niiden tehokkuuden lisäämiseksi, mikä auttaa vähentämään tuomioistuinten ruuhkia ja keventämään kansallisten oikeusjärjestelmien talousarvioiden kuormitusta.

Vuoteen 2030 mennessä kaiken lainsäädännön ja oikeuskäytännön pitäisi olla kaikkien oikeusalan ammattilaisten saatavilla helposti. Oikeusalan teknologiayritysten olisi myös saatava vaivattomasti käyttöönsä riittävästi oikeudellista tietoa. Tämä on ratkaisevan tärkeää oikeusjärjestelmissä käytettäviksi tarkoitettujen tekoälyvälineiden kehittämisen ja kouluttamisen kannalta.

DigitalJustice@2030-ohjelman onnistumista seurataan pääasiassa vuotuisessa EU:n oikeusalan tulostaulussa, johon sisältyy kansallisten oikeusjärjestelmien digitalisointia koskeva osio.